



L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Medji 2023

IS-SEBA' SENA IL-MALTI (Il-Fehim mis-Smigh) IL-HIN: 15-il minuta

Il-Karta tal-Għalliema

(din il-karta m'għandha qatt tingħata lill-istudenti)

**Gwida għat-Tmexxija tal-Eżami tal-Fehim mis-Smigh
f'każ li jintuża dan l-iskritt**

1. L-għalliema tal-Malti li se jmexxu l-eżami tas-smigh jgħidu lill-istudenti:
"Il-hin għall-eżami tal-kitba għadda. Ser ngħaddu issa għall-eżami tal-fehim mis-smigh. Jekk jogħġobkom sib u paġna 12 tal-karta tal-eżami."
2. Meta l-għalliema jaraw li l-istudenti kollha sabu l-paġna mitluba, jgħidulhom:
"Għandkom ftit hin biex taraw l-eżerċizzji kollha li tridu taħdmu."
3. Wara 3 minuti l-għalliema jgħidu lill-istudenti: **"Issa se tisimghu s-silta kollha għall-ewwel darba. Waqt li qed tisimghuha tistghu twieġbu l-mistoqsijiet u tiegħu xi noti li jistghu jgħinukom. Is-silta ser terġghu tisimghuha darb'ohra aktar tard."** L-għalliema jaqraw is-silta kollha b'ritmu meqjus.
4. Wara li tinqara s-silta, l-għalliema jgħidu lill-istudenti: **"Issa għandkom ftit hin biex taħdmu l-eżerċizzji fuq is-silta li smajtu."**
5. Wara 3 minuti l-għalliema jgħidu lill-istudenti: **"Issa se tisimghu s-silta għat-tieni u l-aħħar darba. Waqt li qed tisimghuha tistghu tkomplu twieġbu l-mistoqsijiet."** L-għalliema jaqraw is-silta kollha b'ritmu meqjus.
6. Kif l-għalliema jtemmu l-qari tas-silta kollha jagħtu 3 minuti lill-istudenti biex jaħdmu t-taħriġ u kif jgħaddi l-hin jgħidu: **"Issa baqgħalkom ftit hin biex tlestu u tirrevedu l-eżerċizzji kollha tal-eżami tal-fehim mis-smigh. Grazzi."**

Is-Silta għall-Fehim mis-Smigh:

Filfla

Meta nħarsu lejn il-baħar minn fuq l-irdumijiet ta' Ħad-Dingli, minn Wied iż-Żurrieq jew minn Għar Lapsi tolqotna d-dehra ħelwa u fl-istess ħin misterjuża ta' Filfla. Din il-gżira ċkejkna tinsab xi ħames kilometri 'l bogħod min-Nofsinhar tal-kosta ta' Malta. Xi 100 metru lejn il-Lbiċ ta' Filfla nsibu blata oħra iżgħar. Huwa maħsub li l-isem ta' din il-gżira huwa ġej mill-kelma Għarbija "felfel", il-bżaru aħmar li jaħraq.

Il-gżira ta' Filfla tista' tiġi deskritta bħala blata bi rdumijiet li jlaħħqu mas-60 metru għoli. Hija gżira li qiegħda kontinwament tittiekel mill-elementi tan-natura. Tliet speċi ta' għasafar tal-baħar li jgħixu fuq din il-gżira huma: il-kanġu (għasfur żgħir iswed ftit akbar mill-għasfur tal-bejt li minnu huwa stmat li hemm aktar minn ħamest elef par), iċ-ċiefa (li minnha hemm xi mitejn par) u l-gawwija prima (li minnha hemm madwar mija u tletin par). Il-gżira ġiet identifikata bħala żona importanti għall-għasafar mill-assoċjazzjoni internazzjonali BirdLife, prinċipalment minħabba l-kolonja dominanti tal-kanġu li hemm fuqha. Fuq Filfla nsibu wkoll razza tal-gremxula ta' Malta li evolviet billi saret aktar skura bi dbabar irqaq blu jew aħdar skur. Insibu wkoll razza ta' bebbuxu li tinsab hemmhekk biss. L-aċċess għal Filfla huwa possibbli għal għanijiet edukattivi u xjentifiċi biss u l-viżitaturi jridu jiksibu permess speċjali mill-awtoritajiet biex jinżlu fuqha.

Minkejja ċ-ċokon tagħha, fuq din il-gżira kien hemm kappella mibnija f'għar fl-1343. Din, flimkien ma' parti mill-gżira, sfat meqruda f'terremot li laqat il-gzejjer Maltin fl-1856. Barra minn hekk, mappa ta' Malta tal-1798 turi li fuq Filfla kien hemm binja li fiha kellha forti, fanal u monasteru.

Matul il-ħakma Brittanika, il-forzi navali u tal-ajru tar-Renju Unit, sal-1971, użaw lill-gżira ta' Filfla bħala Prattika għall-mira. It-tbaħħir, l-għawm u s-sajd huma pprojbti sa mil nawtiku madwar din il-gżira. Il-liġi li stabbiliet lil Filfla bħala riserva naturali daħlet fis-seħħ fl-1988.

Il-ġrajja tal-ħolqien ta' Filfla hija marbuta mal-leġġenda dwar il-formazzjoni tal-Maqluba. Skont leġġenda jingħad li meta l-Maqluba fil-Qrendi nqerdet minħabba l-ħajja xellerata tar-residenti, l-aŋgli kienu xeħtu parti minnha fil-baħar u l-parti li baqgħet fil-wiċċ iffurmat lil Filfla. Naturalment din hija biss leġġenda għax jidher ċar li din il-gżira kienet parti minn art ikbar li b'xi mod ċediet u baqgħet hi biss fil-wiċċ.

(silta addattata mis-sit [wikipedia.org](https://www.wikipedia.org) u mill-programm numru 34 tas-sensiela 'Naturali')

TMIEM IL-KARTA